

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์แรงงานต่างด้าวในปัจจุบันคงปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลก สำหรับประเทศไทยสถานการณ์แรงงานต่างด้าวเกิดขึ้นยาวนานกว่า 100 ปี นับจากปี พ.ศ. 2503 ประเทศไทยได้มุ่งส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม โดยใช้ยุทธวิธี 3 ประการ ได้แก่ 1. การพัฒนาอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า (Import Substitution) 2. การกระจายเพื่อการส่งออก (Export Diversification) และ 3. การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export-Oriented Industrialization) (วรวิทย์ เจริญเลิศ และบัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐกิจ, 2540 : 9)

ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาได้ส่งผลให้ตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น แต่ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ปรากฏว่าอัตราการเพิ่มของกำลังแรงงานลดลงอย่างต่อเนื่อง และรวดเร็ว ซึ่งนอกจากนี้ยังมีแรงงานไทยบางส่วนอพยพไปหางานทำในต่างประเทศที่มีการให้ค่าตอบแทนสูง เช่น ประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน ฮองกง สิงคโปร์ บรูไน และบางประเทศในตะวันออกกลาง ในแต่ละปีไม่ต่ำกว่า 130,000 คน ขณะเดียวกันกำลังแรงงานใหม่ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานกลับลดลงเป็นลำดับ (รัฐสารภีรักษ์ . ฉบับ เดือนกรกฎาคม-กันยายน 2541 : 68) สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานอย่างรุนแรงในบางพื้นที่ และบางฤดูกาล ประกอบกับการพัฒนากำลังแรงงานของประเทศไทยขาด การวางแผนด้านกำลังคนให้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ จึงเกิดความไม่สมดุลระหว่างโครงสร้างทรัพยากรมนุษย์กับโครงสร้างตลาดแรงงาน ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างตลาดแรงงานภายในประเทศ กล่าวคือ ความต้องการของตลาดแรงงาน (Labour Demand) มีมากกว่ากำลังแรงงานที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน (Labour Supply) ส่งผลทำให้ตลาดแรงงานภายในประเทศเกิดความตึงตัว เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน หรือกำลังคนเพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และบริการต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นทั้งประเภทแรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled Labour) กึ่งฝีมือ (Semi Skilled Labour) และแรงงานที่มีฝีมือบางประเภท (Skilled Labour) เช่น วิศวกร และช่างเทคนิค เป็นต้น ประกอบกับอัตราค่าจ้างแรงงานภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และความแตกต่างในเรื่องค่าจ้างระหว่างค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรมกับภาคเกษตรกรรม ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทสู่เมือง จากภาคเกษตรเข้าไปสูภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการต่าง ๆ ที่มีรายได้สูงกว่า มีระบบการจ้างงาน มีการ

ประกันสุขภาพและประกันสังคม มีวันหยุดเป็นของตนเอง ได้ส่งผลให้เกิดภาวะการขาดแคลนแรงงานรับจ้างในภาคการเกษตรอีกด้วย

ปัญหาการขาดแคลนแรงงานและค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการต่าง ๆ ทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคพาณิชย์กรรม ภาคงานบริการ ตลอดจนภาคเกษตรให้ความสนใจต่อการจ้างแรงงานต่างด้าวซึ่งเป็นแรงงานประเภทไร้ฝีมือ เช่น พม่า กัมพูชา ลาว เข้ามาทดแทนแรงงานไทยที่ขาดหายไป ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการไทยได้แรงงานทดแทนที่แข็งแรงสูงงานและราคาถูกมาทำงานแทน สามารถลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้สินค้าสามารถแข่งขันกับตลาดภายนอกประเทศได้ แต่เนื่องจากทางราชการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศ ในบางสาขาเท่านั้น และมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับห้ามมิให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าว ทำให้เกิดการลักลอบนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานโดยฝ่าฝืนกฎหมายเป็นจำนวนมาก การขาดแคลนแรงงานเกิดในหลายสาขาอาชีพ นับเป็นปัญหาที่สำคัญมากปัญหาหนึ่ง การทดแทนแรงงานไทยด้วยแรงงานต่างชาติที่เข้ามาผิดกฎหมาย (Illegally Migrated Alien Labour) จึงเป็นทางออกของปัญหาการขาดแคลนแรงงาน (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ, 2539 : 226)

ปัจจุบันการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจมีอยู่สูงมาก การที่บรรดานายจ้าง เจ้าของกิจการ โรงงานต่าง ๆ ต่างหาหนทางเพื่อความสะดวกรสบายและเพื่อในการหาทำไรให้ได้มากที่สุด แรงงานต่างด้าวราคาถูกจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมา จากการคาดการณ์ความต้องการแรงงานของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย (TDRI) พบว่า ระดับการจ้างงานโดยรวมของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นจาก 33.3 ล้านคนในปี 2544 เป็น 36.7 ล้านคนในปี 2549 ความต้องการแรงงานที่สูงขึ้น บวกกับระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้น ทำให้บุคลากรที่อยู่ในส่วนใช้แรงงานลดน้อยลง ทำให้ผู้ประกอบการต่าง ๆ มีความต้องการแรงงานต่างด้าวมากขึ้น ความต้องการแรงงานต่างด้าวนี้นี้มีสาเหตุเนื่องด้วยปัจจัยหลายประการ เช่น ค่าตอบแทนราคาถูก ไม่ต้องมีหลักประกันคุ้มครองเหมือนแรงงานไทย และมีความอดทนต่องานที่สูงกว่าแรงงานไทย เป็นต้น การที่แรงงานเหล่านี้มีอัตราการจ้างงานที่ถูกและแรงงานเหล่านี้เป็นแรงงานที่ไร้ฝีมือ (Unskilled Labour) หรือ แรงงานที่มีทักษะต่ำ (Low Skill Labour) (ทั้งนี้การชี้วัดแรงงานต่างชาติว่าควรมีอัตราค่าจ้างเท่าใด ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา ถ้าค่าเฉลี่ยของระดับการศึกษาต่ำ อัตราค่าจ้างก็จะต่ำ นอกจากนี้ดูตามอาชีพ และความรู้ความสามารถของแต่ละคน : มาตรฐานการกำหนดอัตราค่าจ้างนานาชาติ)

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีการลักลอบเข้ามาทำงานโดยผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว เป็นปัญหาที่รัฐบาลไทยพยายามแก้ไขมาโดยตลอด จนกระทั่งคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลไทย ได้มีมติให้มี

การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวครั้งแรกในปี 2535 เพื่อให้แรงงานเหล่านี้เป็นแรงงานที่เข้าสู่ระบบควบคุมที่ถูกต้องตามกฎหมาย และจัดให้มีการจดทะเบียน เพื่อประโยชน์ที่ตามมาคือ ทราบจำนวนคนต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และสามารถติดตามได้ เพื่อเป็นการป้องกันโรคติดต่อ เพราะมีการตรวจ สุขภาพก่อนการจดทะเบียนและในการจดทะเบียนด้วย และเป็นการสกัดกั้นไม่ให้โรคติดต่อเข้ามาแพร่ระบาดในประเทศไทย พร้อมทั้งสำรวจตรวจสอบข้อมูลผู้ติดตาม หรือบุคคลในครอบครัว (คู่สมรสโดยเปิดเผยรวมบุตรผู้สืบสันดานโดยตรง) รวมทั้งได้มีการคุ้มครองสิทธิอีกด้วย โดยแบ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิของแรงงานต่างด้าวเอง และประชาชนชาติไทย แรงงานไทยที่จะได้รับผลกระทบจากการเข้ามาของแรงงานต่างด้าว แต่การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมานั้นได้บ่งบอกชัดเจนว่าไม่ได้เป็นการแก้ไขปัญหาใด ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะมาตรการต่าง ๆ กฎระเบียบรวมไปถึงแนวคิดที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้นมาใช้จัดการแรงงานต่างด้าวไม่ได้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แรงงานต่างด้าวนั้นมีทั้งผู้หนีภัยทางเศรษฐกิจ ผู้ลี้ภัยภาวะสงครามจากประเทศต้นทาง ขบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติ และรวมไปถึงการปล่อยปละละเลยในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่รัฐ (www.chiangmainews.co.th/shownews.php3)

จากการประมาณการของสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ผลการวิจัยของศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย (ARCM) เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 และสถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่ามีแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองจำนวน 1 ล้านคน ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์บ้านเมือง (ฉบับวันที่ 21 กันยายน 2544 : น. 7) ได้ประมาณการณ์แรงงานต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีไม่น้อยกว่า 2 ล้านคน และข้อมูลกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จากการรายงานผลการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองระหว่างวันที่ 24 กันยายน ถึง 25 ตุลาคม 2544 พบว่า สถานประกอบการที่นำแรงงานต่างด้าวมาขึ้นทะเบียน รวม 153,851 ราย จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียน รวม 568,249 คน และสัญชาติของแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียน จำแนกเป็น พม่า 451,335 คน ลาว 59,358 คน กัมพูชา 57,556 คน ซึ่งจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ยื่นขอ และได้รับอนุญาตให้ทำงาน จำแนกเป็นรายเดือน พ.ศ. 2540 – 2543 (ตารางที่ 1.1 และตารางที่ 1.2 แสดงให้เห็นถึงจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับการจดทะเบียนทั่วประเทศ)

ตารางที่ 1.1
จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ยื่นขอ และได้รับอนุญาตให้ทำงาน จำแนกเป็นรายเดือน
พ.ศ. 2540 – 2543

เดือน	รวม		ชั่วคราว		ส่งเสริมการลงทุน และ กม. อื่น		คนต่างด้าวตาม มาตรา 12 ^{1/}	
	ยื่นขอ	อนุญาต	ยื่นขอ	อนุญาต	ยื่นขอ	อนุญาต	ยื่นขอ	อนุญาต
2540	47,729	53,175	17,933	15,728	5,364	5,528	24,432	31,919
2541	63,563	61,427	13,868	12,273	4,617	4,484	45,078	44,670
2542	28,076	24,762	14,875	13,076	4,344	4,310	8,857	7,340
2543	29,602	26,455	16,688	14,090	4,646	4,513	8,268	7,852
มกราคม	1,724	1,597	1,060	941	364	367	300	289
กุมภาพันธ์	2,016	1,724	1,320	1,111	378	315	318	298
มีนาคม	1,823	1,622	1,164	1,041	346	337	313	244
เมษายน	1,469	1,368	971	919	313	311	185	138
พฤษภาคม	1,903	1,830	1,269	1,141	406	414	228	275
มิถุนายน	2,213	1,923	1,447	1,291	387	396	329	236
กรกฎาคม	2,157	1,903	1,449	1,243	386	355	322	305
สิงหาคม	2,478	2,143	1,629	1,314	499	493	350	336
กันยายน	3,219	2,752	1,707	1,404	437	415	1,075	1,019
ตุลาคม	4,735	4,282	1,778	1,404	399	409	2,558	2,469
พฤศจิกายน	3,577	3,169	1,448	1,114	355	328	1,1774	1,727
ธันวาคม	2,288	2,142	1,396	1,253	376	373	516	516

1/ คนต่างด้าว มาตรา 12 ไม่รวมคนต่างด้าวผิดกฎหมายที่ได้รับการผ่อนผันให้ทำงาน
 ชั่วคราวตามมติคณะรัฐมนตรี ปี 2543

ที่มา : กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2543

ตารางที่ 1.2
จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับการจดทะเบียนทั่วประเทศ

สัญชาติ	สัญชาติพม่า		สัญชาติลาว		สัญชาติกัมพูชา		รวมทั้งสิ้น/ คน
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	
แรงงานต่างด้าวที่ จดทะเบียนเมื่อ วันที่ 25 ตค.44	451,335	79.42	59,358	10.45	57,556	10.13	568,249
แรงงานต่างด้าวที่ต่อ ทะเบียนเมื่อ วันที่ 25 มีค.44	305,187	84.05	35,008	8.82	25,905	7.13	363,100
แรงงานต่างด้าวที่ไม่ได้ รับการต่อทะเบียนเมื่อ วันที่ 25 มีค.45	146,148	71.24	27,370	13.34	31,651	15.42	205,149
แรงงานต่างด้าวที่มา ต่อทะเบียนเมื่อ วันที่ 15 ตค.45	23,575	67.41	484	1.38	10,913	31.20	34,972
แรงงานต่างด้าวที่ไม่ได้ รับการต่อทะเบียนเมื่อ วันที่ 15 ตค.45	281,612	85.82	31,524	9.60	14,992	4.56	328,128

ที่มา : สถิติการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม : 2545

แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยนั้นได้ส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมไทยหลายด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความมั่นคงของประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพราะการลักลอบเข้ามาทำงานของแรงงานต่างชาติ ทำให้ภาครัฐไม่สามารถเข้าไปควบคุม ดูแลได้ การเคลื่อนย้ายแรงงานที่เข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก ประเทศไทยยังขาดความชัดเจนเรื่องนโยบายการแก้ไขปัญหาในระยะยาวตั้งแต่ระบบการป้องกันการลักลอบเข้าประเทศ การปราบปรามจับกุมที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้แรงงานอพยพเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนนโยบายที่แก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่จะเป็นการสกัดกั้นและป้องกันการเข้ามาใหม่ของแรงงานต่างด้าว รวมทั้งการเร่งตรวจจับผู้ลักลอบจ้าง

งานโดยผิดกฎหมาย โดยเอาผิดทั้งนายจ้าง ลูกจ้าง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้เกี่ยวข้อง ส่วนผู้ที่ไม่ได้ อนุญาตให้ทำงานในประเทศ รัฐได้มีการให้ดำเนินการส่งกลับภูมิลำเนาเดิม หากไม่สามารถ ส่งกลับได้ให้อนุญาตแรงงานดังกล่าวทำงานได้ชั่วคราวระหว่างรอการส่งกลับ มีการประชาสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่องและจริงจัง ให้เห็นถึงภัยอันตรายจากการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย และ เหตุผลจำเป็นในการดำเนินตามมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาล (บัณฑิตย ธนชัยเศรษฐวุฒิ, 2542 : 5)

การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวส่งผลกระทบต่อทั้งสองฝ่ายดังนี้

1) ต่อประเทศต้นทางและต่อแรงงานต่างด้าว แรงงานเหล่านี้เป็นแรงงานไร้ฝีมือที่ กฎหมายห้ามเข้าประเทศ การลักลอบเข้ามาจึงมีความยากลำบากมาก และเสี่ยงต่อการจับกุม แรงงานเหล่านี้ต้องหลบซ่อนไม่สามารถเป็นอิสระได้ และถูกกดขี่ต่าง ๆ นานา และการถูกเอารัด เอาเปรียบจากนายจ้าง และสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่เหมาะสม

2) ต่อประเทศไทย และต่อแรงงานไทย งานบางประเภทที่เป็นงานสำหรับแรงงานไทย แต่ กลับมีแรงงานต่างด้าวทำงานทำให้เกิดการว่างงานของแรงงานไทย โดยการประมาณการว่าปี 2544 มีการว่างงานทั้งสิ้น 1.3 ล้านคน และได้เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 0.11 ล้านคน หรือ 9.24 % คิดเป็นอัตราการว่างงาน 3.9 % ของกำลังแรงงานรวม (หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ฉบับวันที่ 25 กันยายน 2544 : 22) และคนไทยยังต้องเสี่ยงต่อปัญหาอาชญากรรมความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและ ทรัพย์สิน การเสี่ยงต่อการ ติดโรคติดต่อ เช่น โรคเท้าช้าง และกาฬโรคที่ได้หมดจากประเทศไทย นานแล้ว แต่หลังจากเปิดโอกาสให้ขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว โรคดังกล่าวก็กลับมาระบาดอีก ครั้ง

จังหวัดสมุทรปราการในฐานะเป็นเขตอุตสาหกรรม นับเป็นแหล่งรวมตัวของแรงงานต่าง ๆ และเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองกระจ่ายทำงานอยู่มากเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศ โดยคิดเป็นร้อยละ 3.69 ของจำนวนแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทยทั้งหมด (ตารางที่ 1.3)

ตารางที่ 1.3

จังหวัดที่มีการจดทะเบียนคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองมากที่สุด 10 อันดับแรก

จังหวัด	จำนวนแรงงานต่างด้าว	คิดเป็นร้อยละ
1. กรุงเทพมหานคร	72,811	17.79
2. ตาก	41,528	10.15
3. สมุทรสาคร	37,047	9.05
4. ระนอง	22,402	5.47
5. เชียงใหม่	22,123	5.40
6. สุราษฎร์ธานี	21,451	5.24
7. ภูเก็ต	16,333	3.99
8. สมุทรปราการ	15,086	3.69
9. ชลบุรี	11,138	2.72
10. ตรัง	10,505	2.57

ที่มา : สถิติการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว
กรมการจัดหางาน วันที่ 29 มกราคม 2546

จากสถิติแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่จดทะเบียนในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า
แรงงานต่างด้าวที่ต่อทะเบียนเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2545 รวม 16,603 คน แบ่งเป็น สัญชาติพม่า
12,072 คน ลาว 1,322 คน และกัมพูชา 3,209 คน และจากสถิติสะสมจำนวนโรงงานที่ได้รับอนุญาต
ให้ประกอบกิจการตาม พ.ร.บ. พ.ศ.2535 รายจังหวัด ณ สิ้นปี 2544 รายละเอียดตามตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.4

จำนวนแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัด / จำนวน	สถานประกอบการ (แห่ง)	แรงงานรวม (คน)	แรงงานต่างด้าว (คน)
รวมทั้งประเทศ	124,079	3,306,713	568,249
สมุทรปราการ	6,887	463,463	23,075

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศ กรมโรงงานอุตสาหกรรม และสถิติการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว,
2544 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า จังหวัดสมุทรปราการในสิ้นปี 2544 มีแรงงานต่างด้าว 23,075 คน แต่พบว่า มีแรงงานต่างด้าวที่ไปต่อทะเบียนเมื่อ วันที่ 25 มีนาคม 2545 มีจำนวน 16,603 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 72 ของจำนวนแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังมีแรงงานอีกจำนวนหนึ่งที่รัฐบาลไม่สามารถทราบข้อมูล สถิติแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่จดทะเบียนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ แสดงในตารางที่ 1.5

ตารางที่ 1.5

จำนวนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่จดทะเบียนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

จำนวนแรงงานต่างด้าว	สัญชาติพม่า	สัญชาติลาว	สัญชาติกัมพูชา	รวมทั้งสิ้น
แรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนเมื่อ วันที่ 25 ตุลาคม 2544	16,371	2,170	4,534	23,075
แรงงานต่างด้าวที่ต่อ ทะเบียนเมื่อ วันที่ 25 มีนาคม 2545	12,072	1,322	3,209	16,603
แรงงานต่างด้าวที่ไม่ได้ต่อ ทะเบียนรอบแรก	4,299	848	1,325	6,472
แรงงานต่างด้าวที่ต่อ ทะเบียนเมื่อ วันที่ 15 ตุลาคม 2545	10,670	1,141	3,275	15,086
จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ไม่ ได้มาต่อทะเบียนรอบ 2	1,402	181	*เพิ่มขึ้น 66	1,517

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง

หมายเหตุ: ที่เพิ่มขึ้น 66 คน เนื่องจาก มีผู้ที่ไม่ได้ต่อทะเบียนในรอบที่ 2 แต่มาต่อในรอบที่ 3 โดยเสียค่าปรับ เป็นจำนวนเงิน 1,000 บาท)

จากข้อมูลสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจเรื่องการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ศึกษาเป็นคนในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแรงงาน

ต่างด้าวมากในระดับต้น ๆ จากปัญหาข้างต้นปัญหาแรงงานต่างด้าวนอกจากจะไม่ได้รับการแก้ไข ปัญหาอย่างจริงจังแล้ว ผู้ประกอบการบางรายยังเอาเปรียบและกดขี่แรงงานและไม่ได้รับสวัสดิการตามสิทธิ ดังนั้นการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวเป็นมาตรการหนึ่งที่ใช้แก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวได้ลำดับแรก ๆ จึงได้ทำการศึกษาการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในทัศนะของผู้ประกอบการ แรงงานต่างด้าว และเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ โดยผู้ศึกษามีความตระหนักถึงปัญหาแรงงานต่างด้าวว่า ไม่ใช่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม และจะได้นำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันแก้ไขปัญหาคารจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในอนาคต และเพื่อเป็นแนวทาง ทิศทางในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการ แรงงานต่างด้าว และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีหน้าที่ในการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมือง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจดทะเบียนแรงงานต่าง ด้าว

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษานี้ เป็นการศึกษาการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสมุทรปราการ โดยศึกษาความคิดเห็น จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว แรงงานต่างด้าว และผู้ประกอบการทั้งในอุตสาหกรรมขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง หมายถึง แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และ กัมพูชา ซึ่งลักลอบเข้าเมืองโดยทางบกหรือทางเรือ ตามแนวชายแดนระหว่างไทย พม่า กัมพูชา และลาว และลักลอบทำงานอยู่ในกิจการต่าง ๆ โดยไม่มีเอกสารการเข้าเมืองโดยถูกต้องและไม่ได้ รับอนุญาตให้ทำงานจากเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ทั้งนี้ไม่รวมถึงเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี คนพิการ และ ผู้ติดตามครอบครัวที่ไม่ใช่แรงงาน

ทำงาน หมายถึง การทำงานโดยใช้กำลังกาย หรือ ความรู้ด้วยประสงค์ค่าจ้าง หรือ ประโยชน์อื่นหรือไม่ก็ตาม

ใบอนุญาต หมายถึง ใบอนุญาตให้ทำงานได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้รับใบอนุญาต หมายถึง คนต่างด้าวซึ่งได้รับใบอนุญาต

นายจ้างหรือผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้ ขนาดของสถานประกอบการ หมายถึง การจำแนกสถานประกอบการออกเป็นขนาดต่าง ๆ โดยใช้จำนวนลูกจ้างรวมเป็นเกณฑ์ (ศูนย์สารสนเทศ : กรม โรงงานอุตสาหกรรม)

สถานประกอบการประเภทที่ 1 หมายถึง สถานประกอบการขนาดเล็ก ที่มีคนงานไม่เกิน 20 คน

สถานประกอบการประเภทที่ 2 หมายถึง สถานประกอบการขนาดกลาง ที่มีคนงานไม่เกิน 50 คน

สถานประกอบการประเภทที่ 3 หมายถึง สถานประกอบการขนาดใหญ่ ที่มีคนงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป

เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หมายถึง บุคลากรภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนแรงงาน ที่ทำงานในสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว และสำนักงานจัดหางานในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ

ประสิทธิผล หมายถึง ผลลัพธ์จากความสามารถ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างสมดุลที่ได้จากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว ในความคิดเห็นของผู้ประกอบการ แรงงานต่างด้าวและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ การตัดสินใจ ความคิด ที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนความรู้อันแท้จริง แต่ตั้งอยู่บนความคิดและการลงความเห็นของแต่ละบุคคลที่เห็นว่าน่าจะเป็นตามที่คิดไว้

1.5 ข้อจำกัดในการศึกษา

1. ผลการศึกษาเป็นเพียงปรากฏการณ์ของกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว ไม่สามารถสรุปภาพรวมทั้งหมดได้

2. การศึกษาครั้งนี้กลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เป็นประชากร ในการศึกษาบางรายพูดภาษาพม่าบางรายพูดภาษาลาว ซึ่งเป็นอุปสรรคในการถ่ายทอดเป็นภาษาไทยอาจไม่ได้ครอบคลุมในบางประเด็น

3. แรงงานต่างด้าวที่ไม่ได้ต่อทะเบียน หลีกเลี่ยงกฎหมาย จึงไม่กล้าเปิดเผยตัวเอง ทำให้การเก็บข้อมูลทำได้ยาก และได้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างไม่ครบถ้วน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ประกอบการ แรงงานต่างด้าว และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีต่อการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมือง
2. ได้ทราบถึงปัจจัยด้านผู้ประกอบการ แรงงานต่างด้าว และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ที่มีผลต่อการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมือง
3. ได้แนวทางที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว

